

દિવ્યાંગ કલ્યાણ ક્ષેત્રે શ્રેષ્ઠ કામગીરી કરી
વ્યક્તિ/સંસ્થાઓને રાજ્ય એવોર્ડ માટેના
નિયમો નક્કી કરવા બાબત.

ગુજરાત સરકાર
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ
ઠરાવ ક્રમાંક:અપગ/૧૦૨૦૧૫/૩૮૦૯૪૪/૭-૧
સચિવાલય, ગાંધીનગર
તારીખ: ૨૨/૦૯/૨૦૨૧.

વંચાણે લીધા:

- (૧) આ વિભાગનો તા.૧૮/૦૧/૧૯૯૨નો ઠરાવ ક્રમાંક: અપગ/૧૯૦૧/૫૫૧૫/૭.
- (૨) આ વિભાગનો તા.૨૩/૦૩/૨૦૦૭નો ઠરાવ ક્રમાંક: અપગ/૧૦૨૦૦૬/૮૦૭/૭.૧
- (૩) રાજ્ય પારિતોષિક માટે રાજ્ય કક્ષાની પસંદગી સમિતિની તા.૦૧/૦૩/૨૦૧૪ની બેઠકની કાર્યવાહી નોંધ.
- (૪) The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.

આમુખ :-

દિવ્યાંગોના કલ્યાણ ક્ષેત્રે સ્વૈચ્છિક રીતે શ્રેષ્ઠ પ્રવૃત્તિ કરતી વ્યક્તિ/સંસ્થાને રાજ્ય પારિતોષિક આપવાની રાજ્ય સરકારની યોજના વંચાણે લીધેલ ક્રમ (૧) આગળના ઠરાવથી શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં દર વર્ષે દિવ્યાંગોના કલ્યાણક્ષેત્રે શ્રેષ્ઠ પ્રવૃત્તિ કરતી બે વ્યક્તિઓ અને બે સંસ્થાઓને અલગ અલગ પારિતોષિક આપવાનું ઠરાવેલ છે. આ યોજનામાં વંચાણે લીધેલ ક્રમ (૨) આગળના ઠરાવથી પારિતોષિકની રકમમાં વધારો કરવામાં આવેલ છે. જે મુજબ સંસ્થાગત પારિતોષિક કેટેગરી અંતર્ગત પ્રથમ તથા દ્વિતીય ક્રમની સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓને અનુક્રમે રૂ.૫૦,૦૦૦ તથા રૂ.૪૫,૦૦૦ તથા વ્યક્તિગત શ્રેષ્ઠ કામ કરતી વ્યક્તિઓની કેટેગરી અંતર્ગત પ્રથમ તથા દ્વિતીય ક્રમે આવતી વ્યક્તિઓને અનુક્રમે રૂ.૨૦,૦૦૦ તથા રૂ. ૧૫,૦૦૦ના પારિતોષિક આપવાનું ઠરાવેલ છે.

દિવ્યાંગોના કલ્યાણ ક્ષેત્રે સ્વૈચ્છિક રીતે શ્રેષ્ઠ પ્રવૃત્તિ કરતી વ્યક્તિ/સંસ્થાને રાષ્ટ્રીય પારિતોષિક તથા રાજ્ય પારિતોષિક માટે રાજ્ય કક્ષાની પસંદગી સમિતિની વંચાણે લીધેલ ક્રમ (૩) ની બેઠકમાં પસંદગી સમિતિના સૂચન મુજબ દિવ્યાંગોના કલ્યાણ ક્ષેત્રે સ્વૈચ્છિક રીતે શ્રેષ્ઠ પ્રવૃત્તિ કરતી વ્યક્તિ/સંસ્થાને રાજ્ય પારિતોષિક આપવાની રાજ્ય સરકારની યોજના માટેના ધોરણો પુનઃ નક્કી કરવા અંગેની બાબત સરકારશ્રીના વિચારણા હેઠળ હતી.

ઠરાવ :-

The Right Of Persons With Disability act-2016ની જોગવાઈઓની ભાવનાઓને ધ્યાનમાં રાખીને રાજ્ય સરકાર દિવ્યાંગો માટે અને દિવ્યાંગ કલ્યાણ ક્ષેત્રે કાર્ય કરતી સંસ્થાઓને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વંચાણે લીધેલ ક્રમાંક(૧)થી રાજ્યમાં શરૂ કરેલ દિવ્યાંગોના કલ્યાણ ક્ષેત્રે સ્વૈચ્છિક રીતે શ્રેષ્ઠ પ્રવૃત્તિ કરતી વ્યક્તિ/સંસ્થાને રાજ્ય પારિતોષિક આપવાની યોજના માટે પુખ્ત વિચારણાને અંતે નીચે મુજબના નિયમો નક્કી કરવામાં આવે છે.

દિવ્યાંગ કલ્યાણ ક્ષેત્રે શ્રેષ્ઠ કામગીરી કરતી વ્યક્તિ/સંસ્થાઓને રાજ્ય એવોર્ડ આપવા માટેના નિયમો-૨૦૨૧ :-

૩૭ ડીસેમ્બર દિવ્યાંગ આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ હોઈ, દર વર્ષે નીચે મુજબની કેટેગરી માટે રાજ્ય એવોર્ડ આપવામાં આવશે.

કેટેગરી	એવોર્ડની વિગત
(૧) સંસ્થાકીય (શ્રેષ્ઠ સંસ્થા). એવોર્ડ દરેક વર્ષે બે સંસ્થાઓને	
પ્રથમ ક્રમ	રૂ.૫૦,૦૦૦/- અને પ્રશસ્તિ પત્ર
દ્વિતીય ક્રમ	રૂ.૪૫,૦૦૦/- અને પ્રશસ્તિ પત્ર
(૨) વ્યક્તિગત (શ્રેષ્ઠ વ્યક્તિ) એવોર્ડ દરેક વર્ષે બે વ્યક્તિઓને	
પ્રથમ ક્રમ	રૂ.૨૦,૦૦૦/- અને પ્રશસ્તિ પત્ર
દ્વિતીય ક્રમ	રૂ.૧૫,૦૦૦/- અને પ્રશસ્તિ પત્ર

સંસ્થાકીય એવોર્ડ માટે :-

(અ) આ વર્ગમાં બે રાજ્ય એવોર્ડ આપવામાં આવશે. દરેક વર્ગ માટે એક એવોર્ડ, જે નીચે મુજબ રહેશે :-

- (૧) સંસ્થાને જે સમગ્ર રીતે વ્યાપક ધોરણે દિવ્યાંગોને સેવા આપતી હોય.
- (૨) એવું સંગઠન જે દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ/બાળકોને શિક્ષણ આપતી હોય.

(બ) સંસ્થાકીય એવોર્ડ માટે સંસ્થાના પસંદગીના ધોરણો નીચે મુજબ રહેશે.

અ.ન.	ધોરણો	મૂલ્યાંકન
૧.	વિવિધ દિવ્યાંગતા વાળી વ્યક્તિઓ માટે વ્યાપક સેવાઓ આપતા હોય.	૧૦%
૨.	નવા સાધનો અપનાવ્યા હોય	૧૦%
૩.	નવા પ્રકારની સેવાઓ પૂરી પાડતા હોય	૧૫%

૪.	હાલની સેવામાં સુધારો લાવવા નવી વ્યૂહરચના અપનાવતા હોય.	૧૦%
૫.	પુનર્વસનની વ્યક્તિઓની પાછળથી દેખભાળ કરતા હોય	૫%
૬.	શિક્ષણ/તાલીમ/પુનર્વસન વિગેરેમાં અસાધારણ ઉપલબ્ધિઓ મેળવી હોય	૧૦%
૭.	સંસ્થાને આ ક્ષેત્રમાં ઓછામાં ઓછો ૫ વર્ષનો અનુભવ હોય.	૧૦%
૮.	દિવ્યાંગ લોકો સુધી સેવાઓ પહોંચાડવાની સંસ્થામાં અને સંસ્થાના મુખ્યમથકની આસપાસ સેવાઓ પહોંચાડવામાં સંસ્થાનો જ્ઞાનો	૫%
૯.	દિવ્યાંગોના પુનર્વસનમાં સમુદાય/સમાજના લોકોનું પ્રોત્સાહન, સમર્પણ અને ભાગીદારી ખાસ કરીને ગ્રામીણ વિસ્તારમાં	૧૦%
૧૦.	સંસ્થાને પસંદ કરતી વખતે, સ્વૈચ્છિક કામગીરીને યોગ્ય મહત્વ આપવામાં આવશે, જેમાં સ્થાનિક લોકોની ભાગીદારી સ્વૈચ્છિક રીતે મળતી હોય, અને દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓને પુનર્વસનની સેવા આપવાના પ્રયત્નો કરવામાં આવતા હોય.	૫%
૧૧.	સંસ્થા જે વિસ્તારમાં સેવાઓ પૂરી પાડતી હોય તે ભૌગોલિક વિસ્તાર	૫%
૧૨.	દિવ્યાંગતાનું વર્ગ/પ્રકાર જેના માટે સંસ્થા દ્વારા સેવાઓ આપવામાં આવતી હોય.	૫%
૧૩.	છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં કોઈ સંસ્થાને એવોર્ડ ન મળ્યો હોય તેને પ્રાથમિકતા આપવી.	-

વ્યક્તિગત શ્રેષ્ઠતા માટે એવોર્ડ :-

કોઈપણ વર્ષમાં, દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓના ઉત્કર્ષના ક્ષેત્રમાં શ્રેષ્ઠ કામગીરી કરી હોય, તેવા એક વ્યવસાયિક અને એક બિન-વ્યવસાયિક વ્યક્તિને રાજ્ય એવોર્ડ આપવામાં આવશે. વ્યક્તિગત શ્રેષ્ઠતાનું મૂલ્યાંકન કરવાના ધોરણો નીચે મુજબ રહેશે.

- (૧) જે સંગઠનમાં તેઓ કામ કરતા હોય, તે સંગઠનમાં તેમની કામગીરી અસાધારણ અને શ્રેષ્ઠ ગણવામાં આવતી હોય.
- (૨) તેમનામાં નવી કામગીરીની પહેલ કરવાની સૂઝ અને ક્ષમતા હોવી જોઈએ. આવી કામગીરી તેમણે છેલ્લા ૫ વર્ષ કરેલી હોવી જોઈએ, જેનાથી દિવ્યાંગ કર્મચારીઓ/વ્યક્તિઓને લાભ થયો હોય અને ખાસ કરીને આવી કામગીરી ગ્રામીણ વિસ્તારમાં કરવામાં આવી હોય.
- (૩) સરકારી/ ગ્રાન્ટ ઇન એઇડ સંસ્થાના પગારદાર કર્મચારીઓ આ એવોર્ડ માટે લાયક ગણાશે નહિં. જોકે સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓના પગારદાર કર્મચારીઓ/અધિકારીઓ આ એવોર્ડ માટે લાયક ગણાશે.

- (૪) દિવ્યાંગોના કલ્યાણમાં, પુનર્વસન શિક્ષણ, તાલીમ વિગેરે ક્ષેત્રોમાં તેમનો ફાળો અસાધારણ હોવો જોઈએ.
- (૫) સમુદાય આધારિત પુનર્વસનમાં, પુનર્વસનનું મોડેલ તૈયાર કરવામાં તેમનો ફાળો હોવો જોઈએ અને આવું મોડલ ગ્રામીણ વિસ્તારમાં પણ અમલમાં મૂકી શકાય તેવું હોવું જોઈએ.
- (૬) દિવ્યાંગોના સમગ્ર વિકાસ માટે અસાધારણ કામગીરી કરનાર અને દિવ્યાંગોના અધિકારો અને સમાન તકો માટે સમાજમાં સંવેદનશીલતા લાવનાર વ્યક્તિ.
- (૭) વ્યક્તિ દ્વારા, દિવ્યાંગો માટે કરેલ કામગીરીની ગુણવત્તાને પણ યોગ્ય મહત્વ આપવાનું રહેશે.
- (૮) તેમની/તેણીની દિવ્યાંગક્ષેત્રે વ્યવસાયિક ઉપલબ્ધિ વિશિષ્ટ પ્રકારની હોવી જોઈએ.
- (૯) છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં કોઈ વ્યક્તિને એવોર્ડ ન મળ્યો હોય તેને પ્રાથમિકતા આપવી.
- (૧૦) જે તે વર્ષમાં જે સંસ્થાને ઇનામ અપાય તે સંસ્થાના સંબંધિત વ્યક્તિને તે વર્ષમાં ઇનામ ન આપવું.

અરજીઓ મંગાવવા માટે:

- (૧) રાજ્ય પારિતોષિકની જાહેરાત દર વર્ષે ગુજરાત રાજ્યના સ્થાપના દિન એટલે કે ૧લી, મેના દિવસે કરવામાં આવશે.
- (૨) અરજીઓ બહોળી પ્રસિધ્ધિ ધરાવતા દૈનિક પત્રમાં જાહેરાત આપી મેળવવાની રહેશે.
- (૩) અગાઉ આવા એવોર્ડ મેળવેલ હોય તેવી વ્યક્તિઓની અથવા નામાંકિત વ્યક્તિઓની ભલામણ દ્વારા અરજીઓ મેળવવાની રહેશે.
- (૪) જે તે જિલ્લાના જિલ્લા કક્ષાના અધિકારી સીધે સીધી આવી અરજીઓ મેળવી શકશે.
- (૫) રાજ્ય કક્ષાની પસંદગી સમિતિ ધ્વારા નિયત સમયમાં મળેલ અરજીઓની ચકાસણી કરી પસંદગી કરવાની રહેશે.

અરજી કરવા માટેની પાત્રતા:

- (૧) વ્યક્તિગત અરજીઓ માટે પરિશિષ્ટ-અ' મુજબની દિવ્યાંગતા ધરાવતા હોય અને તેમણે વિશિષ્ટ કામગીરી કરેલ હોય.
- (૨) સંસ્થાકીય અરજીઓ માટે પરિશિષ્ટ-અ' મુજબની દિવ્યાંગતાની સંસ્થાએ વિશિષ્ટ કામગીરી કરેલ હોય તેમજ દિવ્યાંગોને પ્લેસમેન્ટ અને પુનઃસ્થાપન જેવી વિશિષ્ટ કામગીરી કરેલ હોય.
- (૩) ઉક્ત બંને કેટેગરીમાં દિવ્યાંગો માટે નવા સાધનો બનાવ્યા હોય, નવી સેવાઓ પુરી પાડી હોય તેનો પણ સમાવેશ કરવાનો રહે.

રાજ્ય પારિતોષિક સ્વીકાર વિધિ :-

- રાજ્ય પારિતોષિકની એનાયત વિધિ રાજ્યપાલશ્રીને અથવા ૩જી ડિસેમ્બરે જેમનો સમય ઉપલબ્ધ થઈ શકે તેવા પદાધિકારીઓને અનુકુળ સ્થળ અને સમયે કરવામાં આવશે.
- જે સંસ્થાને રાજ્ય પારિતોષિક એનાયત કરવાનું નક્કી થયું હોય તેના પ્રતિનિધિ સંસ્થાવતી પારિતોષિક સ્વીકારી શકશે.

રાજ્ય પારિતોષિક માટે અરજી ફોર્મ :-

રાજ્ય પારિતોષિક માટે અરજદાર સંસ્થાની પરિશિષ્ટ-‘બ’ મુજબ જ્યારે અરજદાર વ્યક્તિ માટે પરિશિષ્ટ-‘ક’ મુજબના ફોર્મમાં જરૂરી બિડાણ સાથે- બે (અસલ ફાઇલ) અરજી સાથે મોકલવાની રહેશે.

ગુજરાતના રાજ્યપાલશ્રીના હુકમથી અને તેમના નામે.

(જી.પી.પટેલ)

નાયબ સચિવ

સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ

પ્રતિ,

- *માન.રાજ્યપાલશ્રીના અગ્ર સચિવશ્રી, રાજભવન, ગાંધીનગર.
- માન. મુખ્યમંત્રીશ્રીના અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી, સ્વર્ણિમ સંકુલ-૧, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- માન.મંત્રીશ્રી (સા.ન્યા.)ના અંગત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી,(સા.ન્યા.)ના અંગત મદદનીશશ્રી તરફ જાણ સારુ.
- કમિશનરશ્રી, દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ માટેના કમિશનરશ્રીની કચેરી, વિંગ ડી-૧, બ્લોક નં. ૨, કર્મયોગી ભવન, સેક્ટર-૧૦, ગાંધીનગર.
- નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષા, બ્લોક નં.૧૬, ડો. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર.
- સર્વે જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારીશ્રીઓ (મારફતે:- નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષા, બ્લોક નં. ૧૬, ડો. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર)
- ✓ સિસ્ટમ મેનેજરશ્રી, કો-સેલ, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ, બ્લોક નં.૫, ૯મો માળ, સચિવાલય, ગાંધીનગર. વિભાગની વેબસાઇટ પર મૂકવાની વિનંતી સહ.
- સિલેક્ટ ફાઇલ-૨૦૨૧.

*પત્ર દ્વારા

ક્રમ	દિવ્યાંગતાનો પ્રકાર
૧	<p align="center">Physical disability (શારીરિક અશક્તતા)</p> <p>A. Locomotor disability (શારીરિક અશક્તતા)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. leprosy cured person (રક્તપિત્તની સારવાર કરેલ વ્યક્તિ) 2. cerebral palsy (સેરેબ્રલ પાલ્સી) 3. dwarfism (વામનતા) 4. muscular dystrophy (આનુવંશિક કારણોથી થતો સ્નાયુક્ષય) 5. acid attack victims (તેજાબ (એસિડ)ના હુમલાના ભોગ બનેલા) <p>B. Visual impairment (દ્રષ્ટિ ક્ષતિ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. blindness (અંધત્વ) 2. low-vision (ઓછી-દ્રષ્ટિશક્તિ) <p>C. Hearing impairment (શ્રવણ-ક્ષતિ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. deaf (બહેરાશ) 2. hard of hearing (સંભળવા (શ્રવણ)ની મુશ્કેલી) <p>D. speech and language disability (વાણી અને ભાષાની અશક્તતા)</p>
૨	<p align="center">Intellectual disability (બૌદ્ધિક અસમર્થતા)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. specific learning disabilities (વિષય શીખવાની અક્ષમતા) 2. autism spectrum disorder (ઓટીઝમ સ્પેક્ટ્રમ ડિસઓર્ડર)
૩	<p align="center">Mental behaviour (માનસિક વર્તણુક)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mental illness (માનસિક બીમારી)
૪	<p>A. chronic neurological conditions (દીર્ઘકાલીન ચેતાકીય (ન્યુરોલોજીકલ) સ્થિતિ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. multiple sclerosis (બહુવિધ સ્ક્લેરોસિસ (શરીરની પેશીઓ કઠણ થવાની વિકૃતિ)) 2. parkinson's disease (પાર્કિન્સનનો રોગ) <p>B. Blood disorder (રક્તની અવ્યવસ્થા)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. haemophilia (હીમોફિલિયા) 2. thalassemia (થેલેસેમીયા) 3. sickle cell disease (સિકલ સેલ (કોષ) રોગ)
૫	<p align="center">Multiple Disabilities (બહુવિધ દિવ્યાંગતા)</p> <p>ઉપર નિર્દિષ્ટ કરેલી દિવ્યાંગતા એક કરતા વધારે હોય તેવી.</p>

પરિશિષ્ટ- 'બ'

૧	સંસ્થાનું નામ	
૨	સ્થાપના વર્ષ	
૩	સરનામું	
૪	ઇ-મેલ એડ્રેસ	
૫	ફોન નંબર/મોબાઇલ નંબર	
૬	સંસ્થાની પ્રવૃત્તિ	
૭	સંસ્થા ગ્રાન્ટેડ છે ? (રાજ્ય/કેન્દ્ર/લોકલ બોડી)	
૮	સંસ્થાના કર્મચારીઓની સંખ્યા	સ્ત્રી અને પુરુષ
૯	સંસ્થા કરેલ કાર્યની વિગત (સ્થળ અને આવરી લેવાયેલ દિવ્યાંગોની સંખ્યા સહિત)	
૧૦	સંસ્થાની છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં મેળવેલ સિધ્ધિ(દિવ્યાંગ કલ્યાણ ક્ષેત્રે)	
૧૧	સંસ્થાએ અગાઉ એવોર્ડ મેળવેલ હોય તો તેની વિગત	
૧૨	સંસ્થાની ગવર્નિંગ બોડીમાં સામેલ દિવ્યાંગોની સંખ્યા (નામ અને સરનામું સહિત)	
૧૩	સંસ્થાની પ્રવૃત્તિની ક્ષેત્રે (જિલ્લા/રાજ્ય)	
૧૪	સંસ્થા દ્વારા કરેલ કાર્યની વિગતો(આઉટપુટ સહિત)	

નોંધ : મેમોરેન્ડમ/આર્ટિકલ ઓફ એસોસીએશન, એન્યુઅલ રીપોર્ટ છેલ્લા ત્રણ વર્ષ સહિતના ડોક્યુમેન્ટ સામેલ રાખવા.

તારીખ :

સંસ્થાના મંત્રીશ્રી/સેક્રેટરીની સહી

સ્થળ :

પરિશિષ્ટ- 'ક'

૧	વ્યક્તિનું નામ	
૨	સરનામું	
૩	ઇ-મેલ એડ્રેસ	
૪	જન્મ તારીખ, ઉંમર	
૫	જાતિ (સ્ત્રી/પુરુષ)	
૬	વ્યક્તિ સાથે સંકળાયેલ સંસ્થા	
૭	વ્યક્તિનું કાર્યપ્રગતિ	
૮	રીમાર્કસ(વ્યક્તિના જીવનની ટૂંકી નોંધ)	
૯	દિવ્યાંગો માટેની કામગીરીના વર્ષો	
૧૦	છેલ્લા પાચ વર્ષમાં કરેલ કામગીરીની ડોક્યુમેન્ટરી વિગત	
૧૧	અગાઉ એવોર્ડ મેળવેલ હોય તો તેની વિગત	
૧૨	દિવ્યાંગો માટે કરેલ કામગીરીનો ક્ષેત્ર	
૧૩	કાર્યક્ષેત્રમાં પ્રાપ્ત કરેલ સિધ્ધિ, હોય તો	

તારીખ :

અરજી કરનારની સહી

સ્થાન :